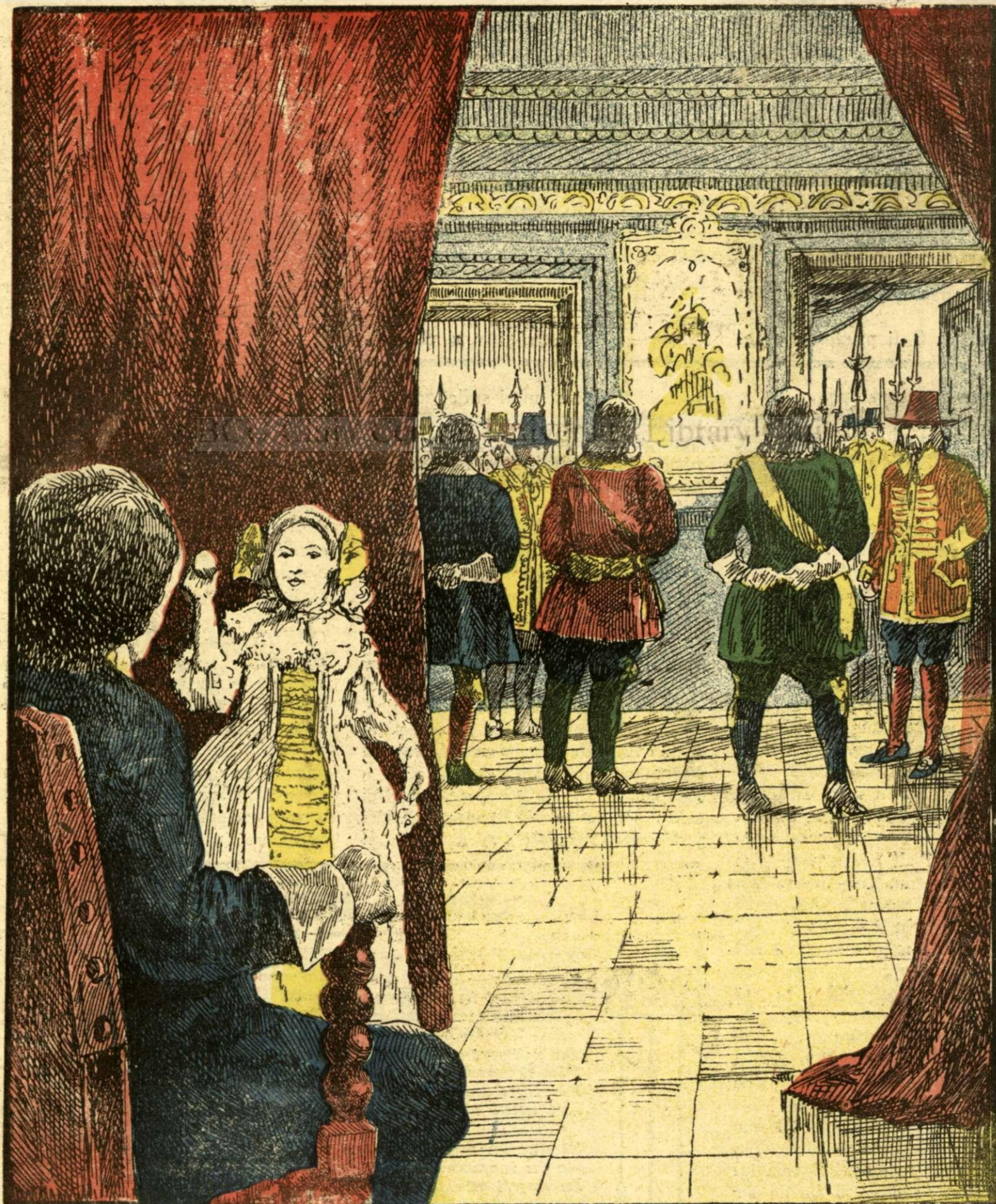

Universul Literar

— PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei. —

IERTAREA

(Vezi explicația în pag. 5 și 6).

Printre studenți

N'aș putea spune cu exactitate, cum am ajuns într-o după amiază de Februarie, într'un grup de studenți. M'a mânat o înfiorare de tinerețe? M'a împins un tremur din regretul, că nu mai sunt de 30 de ani măcar? Ori m'a atras vârtoarea sgomotoasă a dorului de a mai gusta din voluptatea iluziilor, de a-mi mai primumi sufletul cu o dără din surâsul utopiei? Nu știu, dar m'am trezit într'un grup de studenți, pe sala cea lungă a Universității. M'am trezit intimidat între ei. Vorbeau despre știință și sociologie. Răsturnau cu o frază sisteme întregi de cugetare și dărau cu un adjectiv muncă îndelungă, a unor generații. Vorbiau cu incredere; cu deplină convingere. Cuvântul lor era acțiune. Fraza era un salt de transformare. Cugetarea le era par'că o religie. Nur se sliau de nici-o barieră; n'aveau întru nimic grija de a nu fi imprudenți.

Erau ei, tineri întregi; stăpâni pe gândurile culese din cărți; visători liberi; neîncorsetați în prudență și sfiat.

O, prudența! O fi prudența o în-

sușire a maturității. Poate. Pentru tinerețe, e însă otravă. Tinerețea are nevoie de visul slobod; de orizontul larg, în care gândul să facă numai efortarea de a se desprinde în voe și să sboare.

Fac o dureroasă efortare de memorie. Și ne revedem și noi, grupul nostru, pe aceeași sală. Cu ce îndrăsnia năruiam chiar așezământul social de azi! Cu ce avânt pasionat ne răboiam împotriva camarazilor, cari socotiau, că ne insultă, numindune „utopiști"! Cu ce râvnă găsim cursuri cărții celei mai nouă și cu ce neccaz constatham, că chiar și cel mai simpatic dintre profesori, era „reacționar". Ne stăpâna visul, suprema bucurie omonească spre mai bine și spre mai drept.

Așa și în ziua, când m'am trezit între studenți. Vreme de 2 ore, cât am stat cu ei par'că trăiam dincolo de vâlmășagul tuturor frământărilor pământestii. Era visul împletit cu tinerețea!

B. Compté

Din scriitori ruși

Vsevolod Garșin

Dintre scriitori ruși de valoare, mulai Vsevolod Garșin este cel mai puțin cunoscut în străinătate. Și pe nedrept! Nenorocit în viață — el moare nebun la vârsta de 23 de ani, el nu e mai fericit nici după moarte căci asupra numelui său s'a întins uitarea mai repede de cât ar fi trebuit. Și totuși el a fost un mare talent! Iar dacă ar fi trăit și nebunia n'ar fi întunecat mințea lui el ar fi produs și mai mult și ar fi dat omenirii tot cea ce geniul său ascundea.

În România Garșin e prea puțin cunoscut, de și viața, scrierile și moartea lui amintesc viața, scrierile și moartea unui alt geniu românesc a marelui Eminescu. Nu știu dacă s'a tradus ceva din scrierile lui, de și Garșin a trecut prin România în 1877 iar una din cele mai bune povestiri „Patru zile" i-a fost inspirată pe câmpurile de luptă din Bulgaria în timpul războiului Independenței românești. Frumoase impresii a cules și din drumul său prin Basarabia și o notiță scrisă la Chișinău descrie vremurile de atunci.

Sunt deci atâtea motive să-l cunoaștem, dar mai ales motivul că a fost un talent frumos. Nuvela lui „Patru zile" ar trebui să fie de actualitate, căci rar scriitor a descris un tablou mai îngrozitor și mai tragic al războiului decât a făcut Garșin. Povestirea aceasta va rămâne

vecinic protestul unui suflet mare și umanitar contra atrocităților războiului și alătura de alt mare pictor rus Veresciaghin, va rămâne unul din apostoli Infrățirii dintre oameni.

În „Patru zile" se descriu suferințele unui soldat rănit, uitat de tovarășii lui pe câmpul de luptă, alături de un soldat inimic ucis de rănit și care putrezește sub ochii lui. Dramatismul acestei povestiri nu se cuprinde numai în suferințele fizice și în dezesperarea rănitului soldat, dramatismul constă și în faptul că soldatul acesta are un suflet senin și dulce. El, care și amintește cu durere până și de căinele strivit de un tramvai din Petersburg, a devenit omorător și a fost pus față în față cu trupul jertfei sale; pentru ca din trupul acestei jertfe el să fure sticla cu apă ca să-și

prelungască lui zilele sale, și pentru că de vrășmașul acesta al lui, să curgete și să vorbească cu milă. „Ii s'a poruncit să meargă și el a mers, scrie Garșin. Dacă nu s'ar fi mișcat l'ar fi bătut, sau poate chiar, vr'un pașă l'ar fi ucis cu revolverul său. A mers el drumul greu dela Stambul la Rusciuk. L'am atacat, el s'a apărut. Dar văzând, că noi, suntem oameni strășnici, că nu ne temem de arma lui engleză patentată LEBAUDY ȘI MARTIGNI, și că dăm năvală înainte, s'a îngrozit și el. Când a vrut să fugă, un omuleț, pe care l'ar fi putut să-l ucidă dintr'o singură lovitură, a sărit la el și ia strâpuns inima cu baioneta. De ce este el vinovat? Și de ce sunt eu vinovat, care l'am ucis? Pentru că mă istovește selea poate?

Trupul soldatului turc este descris de Garșin cu atâta putere, în cât nurl uiți curând. „Pădul începuse să-i cadă. Pielea lui neagră de obicei, pălise și îngălbenise; fața îi se umflase în tr'atâta în cât pleznise lângă ureche. Acolo se strânseseră viermii..

Picioarele strânse în ghețe se umflaseră și între încheeturile gheței au eșit mari bășici de puroi. Și tot trupul era umflat ca o movilă... Ce are să facă din el soarele de astăzi?

Iar mai departe:

„Vecinul meu s'a făcut mai îngrozitor de cât orice descriere. Odată, deschizând ochii, ca să-l privesc, m'am îngrozit. Bața îi dispăruse, se prelinsese de pe oase. Surisul îngrozitor al craniului, vecinicul suris, mi s'a părut atât de îngrozitor ca nici o dată de și nu odată am avut în mâini crani și am preparat capete întregi. Scheletul acesta în manta cu nasturi strălucitori mi-a dat fiori de groază. — ACESTA ESTE RĂZBOIUL — GÂNDII EU... IATA ÎNFĂȚȘAREA LUI!"

Afară de această nivelă, Garșin a mai scris alte lucrări, din viața militară ca „Fricosul", „Ofițerul și viza voiu", „Din amintirea soldatului Ivanov" în care se simte aceeași ură contra războiului. El a mai scris și nuvele cu subiecte din viața caselor de nebuni în care a trăit câtva timp

OMNIA VANITAS

*Văptura tu întreagă-i o scântee,
— Iluzie — a celui ce te-a vrut;
Iubindu-l în neștire at-căzut,
Visând averi și glorie! Femeie!*

*Tu măsură astăzi pe trotuar bazaltul
Pierzi noaptea 'n berării și cafenele
Flirtând cu cei ce-ți dau pentru dantele.
Eri unul ai avut... iar astăzi altul!*

*Și dacă'n suflet port o nestimată,
Ce fu iconă visurilor mele
În nopți atât de triste fără stele.*

*Ce-mi amintesc, azi nu mă mai îmbată
Iluziile țesute între ele
Ca un ecou al vremii de-altădată!*

Mircea Bonifaciu PITTIS

Granitul și Marea

de Leontin Iliescu

I

O stâncă de granit în fața mării...
Ce mândru stă sub cer arheolitul!...
Ai crede că sfidează infinitul
De și-l vezi punct în largul depărtării.

Și chiar atunci când iesmele pierzării
Trimite furtuni să sperie granitul, —
De-ți pare că s'ar prăbuși Zenitul
Și s'ar sfărâma cutăpeteasma zării,

Granitul doarme 'n pace suverană,
Visând cum, din superbe infinituri,
Naiadele — ca 'n anticile mituri —

Se 'naltă cu-a lor formă diufană,
Cu trupuri albe care cresc din văduri,
Și crăjitor s'apropie de maluri...

II

Și valurile bat mereu în stâncă
Iar Crivățul ca un ateu sălbatic,
Se 'n furie și urlă nebunatic
Ca să gonească pacea ei adâncă.

Și valuri vin, și altele valuri încă,
Granitul să-l înfrângă furtunatic,
Și totuși, el, ca un spartan hieratic,
Zâmbește în mândria lui de stâncă.

Ai crede că pe lume — un straniu Babe!
A renăscut — Sodomă de păcate,
In care Cain îl ucide pe — Abel?

Și totuși, stă nepăsător granitul
Privind venia a firii răutate
Și parcă iar desfide infinitul...

III

Târziu de tot, nori negri iar s'adună,
Și iarăși vin Naiade despletite,
Și vin talazuri tot mai învrăjbite,
Ca speriate parcă de furtună.

Și rod adânc, cu patimă nebună,
Granitul colțuros ce neclintit e,
Și-l rod mereu talazele 'ndârjite,
Dar el durerea lui nu vrea s'o spună.

Ca munte de talaz acum s'ardică,
Se sparge cu-o supremă încordare
Și straniu se asvârle iar în mare...

Și astfel, munți de valuri, fără frică,
Spre nori se'naltă unul peste altul
De parcă ar cuprinde tot înaltul...

IV

Și vremuri trec clipite par de-arândul,
Cetăți se nasc și mor cetăți pe lume,
Iar viața-i tot prilej de răs și glume,
Și toate pier, se spulberă și gândul...

Granitul cel lovit de val și spume,
Ce-l roase vremea 'n picuri sângerându-l.
Stă tot senin sub cer — bătrânul, blândul
Dar mândrul uriaș ce astăzi scrum e...

L-a doborât furtuna cea din urmă
Nereis care — adâncurile scurmă,
De-ți pare că s'ar prăbuși zenitul.

Odinioară mândru 'n largul zării, —
Un resemnat stă azi în fața mării
Și liniștit contemplant infinitul...

și în care sunt caracterizate câte-va tipuri. Din această serie de povestiri „Floarea roșie” e socotită din cele mai de valoare.”

De multă simpatie se bucură și povestirile lui „Intâlnirea”, „Artiștii”, „Semnalul” — ultima din viața căilor ferate.

Cea ce a dat lucrărilor sale o deosebită valoare este stilul lor, care nu e comparabil decât cu acel al lui Turgheniev. Grașin se servea de o limbă simplă dar în același timp plină de expresie, el se ferea de banalități și de cuvinte și fraze prea sbuciumate. Cea ce însă l'a făcut să fie iubit mai ales de tineretul rus care a ținut să-l petreacă până la mormânt cu atâta durere și regrete în cât autoritățile țariste au trebuit să le împedice manifestările, a fost fondul adânc umanitar din scrierile lui și profesiul care reese din fiecare pagină a sa contra vieții de durere și asuprire în care trăiește omenirea.

Dr. I. Duscian

Toți abonații revistelor „UNIVERSUL LITERAR”, „VESELIA” și „ZIARUL ȘTIINȚELOR” participă la

MARILE PREMII

pe care Ziarul „UNIVERSUL” le oferă cititorilor săi.

Anatole France în intimitate

— Urmare și sfârșit —

IV

Un profesor universitar englez din Sydney vizitând pe France pentru a afla care este fondul geniului omenesc, romancierul începu prin a-l arăta pe cel care nu este și anume forma literară. Geniile nu scriu bine și lucrul acesta e știut de toți acei ce păstrează cât de puțin simț artistic. Formulele de artă, regulile de compoziție nu le pot stăvilii șuvoiul de viață, de inspirație și de cugetare, pe care îl aștern pe hârtie.

Rabelais, Molière, Balzac, Tolstoi n'au nici fraza frumoasă nici cuvintele alese; au însă instinctul din alte calități cari îi consacră numitorii.

De asemenea oamenii mari n'aveau nici o regulă în scrierile lor și ignorau de-a dreptul compoziția. În Rabelais și Cervantes acțiunea se succede neregulată, intreruptă, cu capitole desprochiate, neștiind nici odată unde vrea să ajungă fără ca prin acestea interesul și narațiunea să scadă într-o câta.

„Cele mai frumoase opere, scrie Anatole France, sunt cu săltărăse. Se strecoară acolo tot ce se dorește și ele se lărgesc, se umflă, se destind în măsura ce și-o fac. Incurajat de succesul unei prime cărți, autorul continuă.”

Nr gularitatea aceasta nu supără câtuși de puțin pe cetitor, căci pe lângă marile merite ale geniului ce o posedă, mai contribuie și acea infailibilitate care îndepărtează ori și ce bănuială asupra sus zisului geniu. În privința aceasta aventura lui France e instructivă. Plecând în călătorie lăsă unui jurnal un roman spre publicare și ca să nu se încurce lucrurile îl împărți în mici cante fiecare însemnând un foileton și le închise aparte în tot atâtea săltărăse. La tipărire se greși însă și se goli săltărășele dulăpiorului de sus în jos în loc dela stânga la dreapta și romanul astfel tipărit n'avea nici un înțeles. Cu toate acestea a fost foarte citit și nimic n'a observat neorânduiala subiectu-

lui, ba încă autorul a primit și felicitări pentru intriga și izaigația noii sale lucrări.

„Ce ne importă în sfârșit de a ști unde ne duc?, continuă France. Nu suntem destul de fericiți de a întârzia cu ei la mii de poposuri în fierile cari le țârmuresc drumul?”

Și iarăși înălțându-se încă una din calitățile artistice, vorbitorul afirmă și dovedește că ei nu sunt de loc răbdători.

Un Cervantes, un Molière nu și-a pierdut nici odată o zi întreagă pentru a obține o frază de înapezimea cristalului, cum a procedat Flaubert. „Ei sunt mari cum femeile frumoase sunt frumoase; fără efort.”

Atunci ce au fost și nou geniile? Bogăția de imagini?

Nici asta, căci rătăcind la exemplul ales de Anatole France, Rabelais are pagini întregi inspirate din Fory, Lucien, Thomas, Morus și Colonna. Iar de curând, într-o carte apărută la Paris, un critic francez dovedește „pe două coloane” cum că cele mai trainice capo d'opere precum și cei mai originali scriitori sunt în cea mai mare parte făurii din plagiare.

Dar cu toate acestea trebuie să aibă ei calități ce înfrâng veacurile și bucură oamenii atât de depărtați și diferiți unul de altul. Și aici mai întâi France observă o evoluție în ce privește înțelesul și gustul literar, o relativitate în judecarea valorilor. Pe vremea lui Racine într-o versificație bună o rimă trebuia să cheme pe o altă cu același înțeles și continuând aceeași idee, tocmai ce nu putem noi suferi astăzi. În „Hamlet” Laerțiu jălește pe nișcata Ophelia; „Biata mea soră, tu nu ești de cât prea muiată, și nu trebuie să mai plâng pe tine”, într'un mod care ne face să zămbim când îl auzim astăzi.

Manieri-mu lui Shakespeare, pondantismul lui Rabelais, rebusurile lui Dante, fiecare mult admirate în timpul lor, sunt pentru noi aproape singurele defecte ale clasicismului acestor oameni aleși.

Dar alte calități alcătuiesc sufletul și mintea genilor.

„Toți oamenii într'adevăr mari au ca primă virtute sinceritatea. Ei extirpă ipocrizia din sufletele lor, își dezvăluie cu bravură slăbiciunile lor, îndoielile lor, defectele lor. Se dă

„Căci își expun sufletele Jupite pentru ca soții contemporanii să se recunoască în această imagine și să zăvârte din viața lor minciunile cari-i corump.

Ei sunt curajoși. Răstorni cu asprime pre-judecății. Nici o putință civilă morală sau imorală, nu li se poate impune.

Apoi: „Marilor scriitori n'au sufletul jospnic. Ată tot secretul lor“. Li arată cum se sbuciumă pentru libertatea și fericeala semenilor, cum vifă suferințele îndurate din pricina minciunii contemporanilor ca să se poată scrie critica pentru înălțarea lor și sfârșește astfel adresându-se universitarului din Sydney: „Mila, vedeți domnule profesor, e chiar fondul geniului“.

Anatole France cu toate cele susținute mai sus cum că adevăratul artist de geniu nu mai are nevoie de reverenți și corecții, își mărește foarte mult romanele negrăbindu-se să le îndrepteze teascului și tinzând fără încetare spre o formă cât se poate mai perfectă. Astfel opera sa „Jeanne D'Arc“ trece timp de douăzeci de ani prin nenumerate corecții cu toate indemnurile de tipărire ale prietenilor și elevilor care găseau lucrarea sublimă la fiecare nouă variantă.

— Ah! Maestre, e admirabil! Ați face o erimă schimbând chiar numai un cuvânt din „Jeanne D'Arc“, îi spuneau ei.

Și totuși trebuiau să recunoască superioritatea vădită la fiecare nouă redacțiune.

Anatole France urmărește acea limbă curată, simplă naturală care, după cum spunea Voltaire, pare cu atât mai spontană cu cât e mai mult muncită. Caută să îndepărteze toate neorânduile limbajului obișnuit dar cu atâta pricepere în cât în clasicismul limpede și măsurat frazele să tresalte de viață. Căci mai înainte de toate viața încearcă să prindă France în scrierile sale, dar nu aceea viață brutală a maselor cum se găsește în opera lui Zola ci una interesă și nebănuită ce se desprinde spontan din sufletele disecate ale personajilor sale.

De ceacă nici n'a lăsat multă vreme să i se traducă romanele și numele în esperanto. I se părea că limba aceasta e un mecanism moit născocit de un savant la masa lui de lucru. După comparația sa esperanto, atât de melodică și simplă în coprinul ei, ar fi o păpușă născocit de frumoasă ca părul, ochii și gura asemănătoare Afroditei, dar totuși rece și fără viață.

Nu i se poate încredința ei verbală făurită cu atâtea dureri al celorlalte limbi, fie ele cât de sărace și sălbatice, și mai ales spuma și cristalele tuturor limbilor, literatura franceză.

Dece ori France își vizita pe vechiul său prieten Rodin și atunci frazele lor viii să alcătuiau cel mai fermecător apolog al artei. Întârzia mult romancierul la omul care a vorbit pietrei și a făcut-o să tresară de viață; amândoi tăcuti, când stelele prind să birue ziua, înămănușă contemplând geniul...

Acum Anatole France a îmbătrânit, războiul care l'a făcut să-și plângă atâți prieteni l'a strivit talentul și Villa Laid nu mai e în tinerețea de caspeti. În tot timpul măcelului France a stat retras într'un orașel de provincie și victoria nu i-a mai dat curajul să-și redeschidă cenaclul. Revăzându-și cărțile cari plac din ce în ce mai mult, desfăștându-se în mijlocul colecțiilor pline de amintiri, France așteaptă cu încredere rezultatul internaționalii umanitariste a intelectualilor de a cărei chemare împăciuitoare e pe deplin încredințat.

M. Eliade

Un mare artist român în America

Presă americană despre Sculptorul Zolnay.

Soldatul necunoscut al Americii modelat în București

În legătură cu precedentul nostru articol despre sculptorul român aflat în America, dăm mai la vale, părerile presei Americane despre el:

În marele ziar „The Boston Sunday Globe“, găsim un articol pe 4 coloane, dedicat marelui fiu al României, dl Iulian Zolnay, renumitul sculptor american. Autorul articolului, dl Willard Delac, un cunoscut critic de artă, scrie cu cel mai mare entuziasm despre compatriotul nostru și ni-l arată ca om și ca artist. Articolul nu este numai o simplă apreciere a artei reflectată în lucrările dlui Zolnay, ci prin declarațiile acestuia este și un omagiu adus României. Dl Iulian Zolnay, de și și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale în America, de și această țară este aceea care, apreciindu-i talentul, l'a recunoscut ca poate cel mai mare sculptor al ei; totuși nu poate uita țara sa de naștere, unde și-a petrecut copilăria, unde și-a petrecut câțiva ani din tinerețe, unde și-a făcut serviciul militar și al cărei pământ îi este scump, de oarece acolo zac osemintele aceluia care sunt legați atât de scump de amintirile sale din copilărie. Dl Zolnay nu scapă ocazie ca să nu vorbească de țara noastră îndepărtată, iar în corcurile artistice și literare ale Angliei Nouă, centrul cultural al acestei țări, România este cunoscută prin dl Zolnay și prin geniul său.

De la Atlantic la Pacific, lucrările dlui Zolnay îi vestesc fama și prin d'sa este cunoscută și România, căci dl Zolnay pretutindeni se mândrește cu obârșia sa.

„Monumentul Muncii“ din New-Belford Mass, este fala acestui oraș.

„Acesta este una din cele mai bune lucrări ale mele — zise dl Zolnay în „The Boston Globe“. Este o adevărată epopee a orașului, căci reprezintă lupta vechilor pescari cu marea, uriașă hartă cu Natura e care au sfidat-o și au cucerit-o, și din care și-au câștigat acea tărie a caracterului și-acea determinare care, pe timpurile de tranziție a orașului New

Bedford, i-a încondențit să-l transforme într'un mare oraș industrial“.

Articolul continuă: „Acest monument este numai una din lucrările renumite ale lui Zolnay, cu cari se mândrește țara de la Atlantic la Pacific, dela „Industrie și Comerț“, grupul alegoric de la Palatul Vănilor Statelor-Unite din San-Francisco, până la „Jefferson Davis Memorial“ în Richmond, Va., și la statua Cherokee, Sequogah, reprezentantul Statului Oklahoma în Marea Sală a Statelor din Capitol, la Washington. Iar între coastele mărilor, are alte opere de artă, ca de pildă Monumentul Laclede, din St. Louis, Mo., ridicat în memoria fondatorului orașului; ori Leii gigantici de la intrarea la University City, tot în St. Louis, despre care maestrul Rodin, când le-a văzut fotografia, a declarat că sunt cei mai reușiți lei pe cari i-a văzut de la Barye, marele sculptor de animale al Franței.

„Opera sa cea mai nouă, Monumentul „mamei de Război“, va fi inaugurată la Nashville, Tenn., în ziua armistițiului. A fost făcut în decursul călătoriei lui Zolnay în străinătate, modelat la București și executat la Roma.

„Și acum e din nou la lucrul său, creând „Fântâna“ prin care se va comemora simbolul „Mămii negre“, — tipul dădacei negre din statele de Sud, la Washington. Monumentul va simboliza recunoștința femeilor din Sud, credincioaselor „mămițe“ negre, un dar al capitolului Jefferson Davis al marelui organizații „Fiecele Unite ale Confederației“.

Autorul articolului descrie a doua sa întâlnire cu artistul Zolnay în grădina ex-gubernatorului Francis, lucrând ca grecii din vechime, între Prazi, la monumentul acestuia. Aci ra vorbit despre lucrările sale cele mai frumoase.

„Dar să-ți arăt fotografiile creațiilor mele cele mai reușite. — a continuat Zolnay zâmbind, și părăsindu-mă pentru un moment, și reintorcându-se cu niște fotografii ce arătau pe cele două fete admirabile ale dlui Zolnay și pe frumoasa sa soție, originară din Kentucky, Statul „Iarbă-Albastră“ și al femeilor frumoase. Puteai citi o mândrie pe față, când privia la „cele mai reușite creații ale lui“.

Arta lui Zolnay nu e futuristă, o poate pricepe oricine.

„Marele merit al lui Rodin în sculptură — a-nceput să vorbească d-nul Zolnay, — este că el a lăsat ici-colo câte un punct neisprăvit, dând frâu liber imaginațiunii. Și totuși a făcut și un rău, căci aceasta a indus pe niște tineri artiști, cari de altfel ar fi

LANGA TINE

*Când brațul tău inel e'n jurul meu
Și când îmi spui cuvinte de iubire:
Când buza ta cuminte și subțire
Sărută 'nfrigorat obrazul meu*

*Să nu mă 'ntrebi de ce pornesc să plâng.
De ce mă strâng de tine tremurând:
— Se trece tineretea prea curând
Ca ghiocetii primăvara 'n crâng...*

Elena Antonescu

OSCAR WILDE

CASA CURTEZANEI

Fantezii decorative

PANOUL

Sub umbra jucătoare a trandafirului se vede o fetiță de șidouze, smulgând petale când rumene când de sidex, cu unghiile verzi palide de jad lustruit.

Petalele roșii cad peste but, gârbi de pământ, petalele albe plutesc fluturând una câte una spre a cădea într-o farfurie albăstră în care sonete, asemenea unui mare hotar, se încolăcesc în indolțuri de aur.

Petalele albe plutesc în aer, petalele roșii cad încetșor; sunt unele curi cad peste rochia ei galbenă, altele, curi cad în părul negru, corb.

Luând un tuth de chihlibar,

strălucitor, și, din boschetul des în care el se ascundea, tubitul ei cu ochii ca migdala, o urmărește mișcându-se, cu o privire fermecată.

Dar iată-o scoțând un strigăt de spaimă, și de peneum lacrimi mărunte se ivesc. Unghimpe la rând cu vârful scotea mărână cu vine trandafirii a urechei.

Apoi pornește pe un răs zglobiu: o petală de trandafir a căzut tocmai în locul unde a florul galben lasă să se pată floarea gâtului său cu vine albastre.

Cu unghiile verde palid de jad lustruit, ea smulge una câte una petalele rumene și de sidex. Iată cum stă coco, în picioare, o fetiță de șidouze, sub umbra jucătoare a trandafirului.

* Vezi „Universul Literar” numărul precedent
Traducerea acestor poeme ale lui Oscar Wilde e datorită d-lui M. Negru.

IERTAREA

Navclă de MARK TWAIN

(Vezi ilustrația din pag. 1)

Povestirea de față s'a petrecut în timpul lui Cromwell. Colonelul Mayfair, un bărbat de vreo 30 de ani, era cel mai tânăr dintre ofițerilor cu gradul acesta: 10.051 în tuga vârstei pe care o avea, colonelul era un adevărat veteran de oarece intrase în armată de la vârsta de 17, și luase parte cu un curaj vrednic de admirat la toate bătăliile de pe atunci. Vitejia lui îl făcuse să dobândească situația aceasta înaltă și pe care o merita. Pe deplin.

Acuma însă norocul îl părăsise și era împresurat de fel de fel de griji, de oarece trebuia să compare în fața curții marțiale pentru reexecutare de ordin.

Se întinsecase și afară mugea furtuna. În casa colonelului domnea o tăcere melancolică și el stetea acum ngândurat cu țărâra-i nevastă la gura sobei.

— Haide, întrerupse de-odată tăcerea colonelul, adresându-se soției lui, — ștergeți ochii și nu mai plânge, nu vreau ca țărâra noastră să stea grilele care ne frământă. De altfel iată-o că vine.

Într'adevăr în clipa aceea ușa se deschise și în pragul ei apăru, mica Abby, o copilă de vreo șapte ani, îmbrăcată într-o cămașă de noapte. Încediat copila se aruncă în brațele tatălui ei rugându-l să-i spună o poveste.

Ami părinți scoaseră un oftat prelung. În răstimpul acesta se auzi afară un zgomot de pași care se apropia de casă. În colțând însă pașii se îndepărtară.

Colonelul respiră oare cum liniștit și întrebă pe Abby:

— O poveste? Vrei să-ți spun o poveste?

— Da, vreau să-mi spui o poveste, dar o poveste care să mă facă să tremur și în care să cred că chiar noi am fi eroii.

Tatăl ei îi preferă să spună o poveste veselă, dar fata nu voia cu nici un chip, dar fiindcă bunul colonel era un militar de treabă și purtan de vreme ce-și dăduse cuvântul, știa că trebuia să se execute.

— Bine, draguță, să-ți spun: Au fost odată trei colonei care în cursul unei lupte au săvârșit o abatere dela disciplină.

— Ce e aia disciplină? întrebă cu naivitate copila. Care e ceva bun de mâncare?

— Nu replică tatăl zâmbind șor. Am vrut să spun doar că o au executat un ordin. Or, în cursul luptei, li se comandase să simuleze un atac împotriva unei poziții pentru a atrage atenția inamicului asupra lor și să permită restului trupelor să efectueze retragerea; dar în focul luptei, trecură peste ordinea primită și transformară simulacrul de atac, într'un atac adevărat și mulțumită vitejiei lor câștigară bătălia.

Comandantul suprem al armatei se arată însă foarte nemulțumit de neascultarea lor și cu toate că-i felicitase pentru bravura lor, hotărâ să-i trimeată la Londra în fața unui consiliu de război.

— Vorbești de general Cromwell, tată?

— Da, draguță.

— Nu-l știam așa de rău.

— Așa dar coloneii au fost întemnițați la Londra și după ce și-au dat cuvântul de onoare că se vor înapoi la s'a dat voie să-și vadă familia pentru ultima oară. Și ei au sosit azi dimineață.

În timp ce colonelul vestise freza această nevastă lui își ascunse fața în mâini pentru a-și ascunde lacrimile.

Copila deschise ochii mari:

— Va să zică este o poveste adevărată. Ce bine mi-i pare, dar urmează te rog.

— A: dar mai înainte de a-i lăsa să plece au fost conduși în fața curții marțiale care i-a condamnat la moarte.

— Vai ce lucru urât... Dar nu trebuie să plângi mamă, întrerupse din nou Abby; o să vezi că totul o să se sfârșească în bine, nu e așa țată?

Și colonelul continuă să vadă mișcat:

Se vede însă că ofițerii cari au condamnat la moarte pe cei trei colonei, au resimțit o oarecare părere de rău, de oare ce s'au dus la generalul Cromwell, spunându-i că și-au

scutit creia lucruri prețioase, să-l imităze, firește, făcând exagerații, și astfel ceea ce în Rodin era artă și geniu, la ei devenia o greșală. Ei au murdat lumea cu o multime de atrocități.

Vorbind despre România, a declarat:

„În vreme ce alte țări micșorează meritele Americii în război, poporul român știe că fără mamele Americii și fără mamele Americane, cari și-au trimis feciorii la război, România ar fi azi o eventual o provincie germană”.

Cântecul basarabene

Stinșit de lună

În adâncuri depărtate
Străjuește sfânta lună;
Iar în razele de aur,
Codrul crengile împreună.
Când is gata s'asfințească
Obrăjorii de jărătic.
Multe raze mor în iazul
Potolit și singuratic.

Plânge trișca

Plânge trișca și tresare
De la stănu cea de oi;
Pe a codrului cărare
Urzim visuri amândoi.
Geme codrul și descântă
Vrăji și șarmeci dureroase,
Pe când stuful își frământă
Steagurile somnoroase.

Cucorii

Se leagănă cocorii
Pe cârfuri de catarg,
Când luna sparge norii
De-și scoate chipu'n larg.
Și iar pornesc în zare,
Plutind, șiragul pleacă;
Bătrânii mor pe mare,
Ceilalți în zări se'neacă.

Radu Basarab

Insemnările unui trecător

Iluzii politice

După ce ziarele au înregistrat moartea lui Wilson și au înfățișat articole, picate de inspirații din ziarele străine, asupra concepțiilor politice ale marului american, am reprodus unui ministru, următorul citat dintr'un ziar francez:

— „Suntem la începutul unei epoci, când guvernele, ca și orice cetățean, trebuie să aibă răspunderea întreagă a actelor lor”.

(Extras dintr'un mesaj al lui Wilson).

Și ministrul mi-a răspuns:

— În America, da; dar ce crezi, oă românii sunt americani?

Citind faptele diverse

Sunt mulți, cari vor să pară scandalizați că ziarele dau atenție, furturilor, escrocheriilor, violărilor, înregistrându-le.

N'am înțeles nici odată încercarea de a se scandaliza a celor pătrunși așa subit de-o castă fățarnicie, care recomandă tăcere asupra netrebniciilor, care s'ar continua prin publicitate.

N'am înțeles, fiindcă eu am auzit pe atâția oameni, mărturisind, că aflând din ziare de nelegiuiri se săvârșesc și cine sunt nelegiuții, s'an degrins să fie într'adevăr atenți, să se ferească de contactul cu suspectii, să nu se încredă în eel dintâi venit, etc.

Nu, relatarea în ziare a crimelor, a furturilor, a accidentelor, a imprudențelor nefericite, are o însemnătate, de care cititorii trebuie să profite: să se ferească să nu cadă și ei în ispită celor despre cari scriu ziarele....

ndeplinit datoria (căci aceasta era într-adevăr datoria lor), apoi s'au rugat că doi colonelii să fie ertați și că numai al treilea să fie împușcat; după părerea lor era de ajuns unul pentru a sluji ca exemplu înșegei armate. Generalul care rămăsese neînduplecat la început, se mai resgândi și în cele din urmă primi propunerea aceasta rămânând să tragă la sorți, pentru a ști cine anume trebuia să moară.

— Și atunci au tras la sorți, tată?

— Nu, fiindcă cei trei coloneli nu înțelegeau, ca adevărații creștini ce erau, să se condamne la moarte printr'un act voluntar, așa că au adus la cunoștința generalului, că erau gata să se supună sentinței care fusese rostită împotriva lor...

În clipa aceea se auziră câteva bătăi în ușă și o voce care rosti:

— În numele lordului general, deschideți.

— O! Doamne, tată, sunt soldați, exclamă voios teteja, mă duc să le deschid.

Ea se duse apoi la ușă și o deschise.

Un ofițer urmat de câțiva soldați își făcu apariția în cameră; el salută pe colonelul Mayfair care se ridică imediat în picioare. Soldații lui foarte palidă, cu fața contractată de durere, se silea însă din răspuneri să-și ascundă emoția.

Urmă o lungă îmbrățișare a părinților, apoi colonelul plecă întovărășit de garda care venise să-l ia, deoarece el însuși era unul din cei condamnați.

— O! mamă exclamă Abby, nu vezi că tot se sfârșește cu bine. Tata se duce să vadă pe cei trei coloneli și poate va reuși să-i scape

(Sfârșitul în numărul viitor)

Trad. de **Const. A. I. Ghica**

ZADARNIC CAȚI ALT IDEAL

Zadarnic cați alt ideal când visul e ntruparea lui. Privește'n jur pământul în floare în ori care loc, viața nu vrea alt noroc, de cât eterna sărbătoare: Unul naște, altul moare. De ce dorești ceiace nu'i?

Și noaptea visul te urmează, și flori în caleți se aștern. De câte ori n'ai vrut ca visul să fie pururea etern?!

O! nu te apropia prea mult și frâu dorinței tale pune: căci visul pipăit apune. Și atunci viața ta, abis îți pare, privește-o dar din depărtare.

Zadarnic cați alt ideal, în viața aceasta de cătoare, și ai apucat să știi ce vrei, și viața trece ca o floare. Când va de cați în amintiri, vezi că toate 's năluciri, de care inima te leagă; năluca nu vrea să 'nțeleagă că n'întrânsa umbre doar a'nchis...

Visează deci... viața'i vis.

An. Năvârfe

Meditațiuni și Sentințe

În dragoste, totul e sfârșit din clipa în care unul dintre amanți s'a gândit că sfârșitul dragostei e posibil.

Când spui cât de încet:

„Când n'o să mai iubesc... însemnează că ai și încetat să mai iubești.

Paul Bourget.

*

A vrea să te vindeci de o femeie pe care o adori când o părăsești, e ea și cum ai vrea să îți potolești setea fără să bei.

Paul Bourget.

Rugăciunea mea

*În ocolul ce pământul, satelit curtenitor,
Face astrului puternic, de viață dătător*

Un an nou a rămasit.

*Un an nou care speranțe noui aprind în omenire
Răspândind peste tot locul salutări de fericire.*

*Pe 'ntrecute, unul ș'altul, cu strigări de șarlatani,
Își arează la mulfți ani.*

*Cu multimea delirantă, îmi înalț și glasul meu,
O umilă rugăciune îndreptând la Dumnezeu.*

*Azi, când multe veri trecute, aspre ierni și triste toamne,
Mi-au redus în neputință bietu-mi corp și slaba-mi minte,*

Strig la cer aste cuvinte:

„Dă-mi, cu marea-ți îndurare, sfârșit bun vieții, Doamne!”

N. Ținc

Cronica dramatică

Teatrul Național. — „Schylock” — piesă în 5 acte de W. Shakespeare.

Inspirându-se din diverse legende Shakespeare a tratat în „Schylock” drama „jidovului rățăcitor”, care încearcă să reacționeze împotriva persecutorilor săi reali, sau închipuiți, dar cade victima propriei sale pasiuni, care i-a înăunecat conștiința și i-a răzvrătit sufletul. Schylock trăiește în Veneția cu fiica sa, Jossica. Schylock e un cămător odios. Dar mai presus de meseria lui de cămătar, Schylock e un revoltat. El nu primește pentru ce creștinii urăsc, sau disprețuiesc pe evrei; pentru ce creștinii scimpă în barba sa albită și îl acoperă cu insulte când apare în piața publică, sau când se strecoară pe sub zidurile casei sale...

Când un negustor onorabil din Veneția, Antonio, îi cere un împrumut cu 3000 de ducati, spre a veni în ajutorul prietenului său, Bassanio, Schylock, după ce examinează solvabilitatea acestuia și se declară dispus să-i ofere suma cerută, deodată își aduce aminte de „persecuțiile” ce le suportă evreii din partea creștinilor și de unele insulte ce i le-a adresat Antonio... Schylock nu mai e omul de afaceri, cămătorul odios, ci instrumentul răzbnător al neamului său. El pune o condiție grea lui Antonio. Dacă în ziua scadenței negustorul Antonio nu va achita integral suma de 3000 de ducati, atunci Schylock va avea dreptul să ia o livră de carne din corpul său, — carne ce va fi tăiată din regiunea inimii. Antonio acceptă cu ușurință învoiala și semnează polița monstruoasă. Ura împotriva creștinilor izbucnește cu violență în sufletul lui Schylock, în ziua când află de fuga fiicei sale, Jossica, cu un creștin. De astă dată Schylock posedă o personalitate dramatică bine definită. El nu mai operează sub influențe oculte și exterioare — suferințele neamului lui Israel, — ci sub directă influență a propriei sale dureri.

Drama se cristalizează, se concretizează, se personifică. Fuga fetei din casa lui Schylock, cu un tânăr creștin, constituie evenimentul hotărâtor, care dezlănțuie și alimentează drama.

Pe cine să se răzbune Schylock atât de crud în amorul său propriu de tată și de evreu habotnic? Pe Antonio. Dacă în ziua scadenței, care se apropia, Antonio nu-i va înapoia cei 3000 de ducati, Schylock va pretinde livra de carne.

Antonio nu poate să facă față angajamentului său și Schylock îl dă în judecata tribunalului. Schylock pierde procesul, de oarece înțelegerea a fost să tac exact o livră de carne fără să verse o picătură de sânge și apoi e condamnat la amendă, de oarece a plănit un adevărat asasinat.

Paralele cu această dramă se desfașoară și o comedie. Bassanio, amicul lui Antonio se căsătorește cu Portia. El vrea să scape viața lui Antonio și de aceea părăsește pe frumoasa sa soție ca să participe la proces. Portia, însoțită de o femeie credincioasă, îl urmărește și aflând de procesul Schylock-Antonio, ea apare în travesti în sala tribunalului și joacă rolul unui avocat, trimis de un juriconsult din Padova ca să descurce această afacere ciudată.

Ca să ironizeze justiția umană, Shakespeare a pus pe Portia să interpreteze textele juridice și să pronunțe sentința salvatoare. Fărăște că această comedie trece pe planul al doilea, rămânând în primul plan drama lui Schylock.

Interpretarea n'a fost unitară

În adevăr, e greu să obții un ansamblu satisfăcător într'o piesă ca „Schylock”, în care se găsește elemente de dramă, de comedie și de farsă.

Rolul lui Schylock a avut un bun interpret în marele nostru comediant, d. Ion Brezeanu. Jocul său a fost concentrat, sobru; puține gesturi: atitudini convenabile situațiilor.

D. Brezeanu n'a înțeles să dea suferinței lui Schylock proporția unei tragedii zguduitoare. D-sa ne-a redat un Schylock uman, obsedat de ideea răzbnării și care, se prăbușește sub povara înfrângerii.

D. M. Constantinescu a fost un Antonio plin de demnitate.

D. A. Critico a desfășurat vioiciu-

FILATELIA

Expoziție internațională
de mărci poștale din Belgia— 75 ani dela prima marcă poștală
Belgiană —

Prima marcă poștală belgiană a apărut la 1 Iulie 1849 în urma legii din 22 Aprilie a aceluiași an.

Filateliștii belgieni au luat toate măsurile pentru sărbătorirea a 75 de ani dela această dată.

Deasemenea administrația poștală belgiană a și început executarea și în prima zi a expoziției internaționale care s'a organizat de filateliștii belgieni, va fi emisă o serie de mărci poștale comemorative. Emisiunea, — deja după câte afirmă cei mai distinși cunoscători cari au văzut primele probe, — va fi de o rară frumusețe, consacrand arta grafică belgiană.

Seria comemorativă va cuprinde toate mărcile dela 10 centimi la 10 franci. Mărcile vor reprezenta o dublă effigie: a regelui Leopold I și a actualului rege Albert. Pe toate mărcile va fi înscrisă data 1849-1924.

Numărul seriilor ce vor fi puse în circulație va fi redus.

Informațiuni filatelic

Și în Belgia se întâmplă — desigur foarte rar —, ceea ce la noi nu mai surprinde pe nimeni. E vorba de neglijența unora dintre funcționarii poștei.

Zilele trecute s'a distribuit la Malines (o localitate din Belgia) o scrisoare trimisă din Bruxelles la 28 Martie 1900.

Între timp atât destinatarul cât și expeditorul... decedaseră.

Zilele acestea se vor vinde la licitație, la Paris, câteva serii sau piese rare.

Printre ele se remarcă următoarele: Seria rară a celor două Sicilii, emisiunile din 1852, 1858 și 1860 Oldenberg. Emisiunea de Paris grecească, seria din 1849, neobliterată franceză, o serie rară a primelor mărci din Sardinia, Toscana, precum și câteva piese rare din Spania, Finlanda și Elveția.

Noii emisiuni

Polonia: Seria din curs a fost completată cu următoarele noi mărci poștale: de 20.000 mărci gri, de 50.000 mărci verde și de 300.000 mărci violet.

Au apărut deasemenea două taxe de plată de 20.000 și de 30.000 mărci.

Syria: Ultima serie apărută se compune din 13 valori: 10, 25, 50 și 75 centime, 1, 1.25, 1.50, 2, 2.50, 3, 5, 10 și 25 piaștri.

Monile premii pe luna Februarie

Pentru luna Februarie pregătim pentru cititorii noștri 7 loturi valoroase, cuprinzând fiecare câte 100 mărci poștale, toate diferite serii complete și incomplete, din: Chili, Australia, Canada, Brazilia, Persia, Nyassa, Salvador, St. Unite, India, Franța, Germania, Austria, Rusia, Estonia, România, vechi, colonii italiene, franceze, etc., Turcia, etc. etc.

Păstrați deci toate cupoanele „Universului literar“.

Citii ziarul

Științelor și Călătoriilor

care apar în fiecare Marți

nea sa obicinuită și deci cam dezordonată, în rolul lui Bassanio. Porția, încarnată de d-șoara Marioara Zimniceanu a fost grațioasă și în scena tribunalului, spiritual — autoritară.

Ne așteptăm ca d-nele Cruceanu, Cleo Pan-Cernățeanu; precum și d-nii Vrăcea, Baldovin, Calboreanu etc., să sublinieze mai bine rolurile respective.

Piesa, care s'a reprezentat la Teatrul Național sub titlul de „Schyllock“, e un soi de adaptare; ea a suferit mltragii vizibile și simțitoare. Shakespeare n'are nevoie să fie corectat și deci vulnerat.

Punerea în scenă, organizată de d. Soare I. Soare, a fost mai fericită în tabloul, care reprezintă interiorul parlatului din Belmonte, precum și în tabloul final, care reprezintă grădina.

Jocul de lumini a oferit efecte frumoase.

Traducerea lui „Schyllock“ lasă de dorit.

F. Hecupan

RONDELUL MORTII

E soră cu nimiciticia
In veci, înfricoșata moarte,
Și tristă dacă e soția
E'n mână ei a lumii soarte...

Planetele îi tem mânia
Și chiar a cerurilor toate
Le amenință nimiciticia
Și 'n veci înfricoșata moarte.

Nici piramida, nici mumia,
Nici boi nu vor putea să-i poartă
Nici miliarde de cohorte
Și regi... nu-i vor clinti domnia.
Căi soră cu nimiciticia!...

F. Hecupan

Mamă și amantă

ROMAN DE LOUIS ULBACH

11

Dar buna d-nă de Luzay intră cu brațele întinse, voicasă, cu chipul îmbujorat de bucurie și cu glas tare, dezobicinuit de modulațiunile mondene:

— Bună ziua Jeanne! bună ziua prietenă dragă! — și zise luând-o în brațe și sărutându-o țărâncște, de patru ori pe obraji cu voluptatea uneia care obicinuiind să mănânce pe mână; pâine negră, se trezește deodată mâncând jimblă.

Pe urmă, dându-se câți-va pași înapoi ca să privească mai bine, urmă:

— Dar știi că e adevărat ceia ce mi-a scris de stătea ori? Filip? Ești tot frumoasă, tot tânără și cu toate acestea, dragă Jeanne, nu pot să mă mai înșelăm, după cum nu pot să schimbăm calendarul. Suntem născute în aceeași lună a aceluiași an. Ah! voi parisienze! în ce frumoase culți știți să vă păstreați sufletele! Sub raportul sufleteului nu sunt nici eu prea bătrână... am tinerețea mea pe dinăuntru, pe când tu o ai și pe dinăuntru și pe dinafară. Ești un cap de operă.

Jeanne de Gremilly nu se dezmetise de tot la strânsoră aceasta în brațe, din fluxul acesta de admirație; se temea a-una că se va trece repede, că va îmbătrâni de odată sub vraja aceasta a contimplării sale. Parcă

auzea cum îi clăntăne anii.

— Ești singură? — întrebă ea încet — Filip nu e cu tine?

— Fiul nostru?... l'am lăsat acasă... Nu-i e prea bine, așa cum eș vrea... Am găsit un pretext ca să viu să consult.

— Dar ce? e bolnav?

— Bolnav pentru doctor, ferească sfântul! dar pentru mama ca noi... Am venit să te consult pe tine. Ar fi trebuit să viu mai de vreme; dar credeam că, dacă ar fi fost primejdie, sau vre-un simptom grav, mi-ai fi scris... D-nele Savigné din zilele noastre sunt zgârcite cu bărtia... Dar o să mai vorbim despre asta, după ce vei porunci să mi se dea un pahar de apă. Trăful drumurilor de fier e mai supărător decât al drumurilor de pe la noi.

D-na de Gremilly ceru iertare, sună, porunci să se aducă băuturi răcoritoare și treziți puțin din prima ei stupoare, își îndeplini cu multă îndemănare datoriile de gazdă.

Ar fi fost cu neputință ca prietena ei să-i facă înținare de a trage la hotel.

— Ce bine îmi pare că te văd — începu iar această femeie de ispravă, scoțându-și mâinile pe care și le puse într'un buzunar al rochiei unde răsunară șgometos niște chei și pătăle cărcia îi petrecu de câteva ori mâna pe panglică. Dacă Filip ar fi aci, aș fi tras

la el și i-aș fi scuturat puțin apartamentul. Îmi pare că e bine instalat și mobilat cu gust... Crede și eu, știu cât l'a costat... Ti ca-nosti cuibul?

Jeanne de Gremilly, în loc să-i răspundă, fete dir cap în așa chip, că ar fi putut înserența și e afirmare și o supărare pe provinciala aceasta care întrebă pe o femeie cinstită dacă cunoaște interiorul unui tânăr vădat în societatea parisiană; apoi, spre a nu lăsa mamei prilejul unei noi întrebări, îi luă pălăria din mână, o dezbrăcă de manta care-i stingherea gesturile largi, îi po-trivi părul și gulerul, o instală într'un fotoliu dimaiuca unei mesuțe chinezești, în așteptarea tăvii ce trebuia să sosească și-i zise:

— Dar de ce n'ai mai venit pe la Paris?

— La ce? Ca să văd modele? Le găsesc în revista pe care o primesc. Știam că Filip e pe mâini bune și apoi dacă crezi că e lesne să lipsești de lângă o întregă gospodărie, te înșeli! Pământul, măcar că n'are suflet, dar te leagă de mâini și de picioare odată ce i-ai mărturisit că'l iubești. Ingrijesc de averea lui Filip, o sporesc pentru ziua când va trebui să fie bogat pentru o fată bogată... Mă gândesc așa de mult la el! Mai de grabă ai putea tu să vii mai des pe la mine; o să mai vorbim și despre asta... Stau aci o zi; constă-tuirea noastră odată sfârșită, plec... n'am mai luat cu mine decât numai încă o rochie. Dar o să vorbim ea pentru cincisprezece zile... Ah! ce frumoasă ești! Iasă-mă să mă satur privind-te.

Câteva hazuri

Viitor om de afaceri

Suspect!

— Bine, Marcel, dacă nu înveți n'ai să ajungi nici odată un om de afaceri
— Lasă papa, nu te îngriji, că azi în ora de desen am câștigat lui Nicu, la țintar, cinci lei.

— Domnule sergent, vă jur că m'am născut așa.
— Hm !... e suspect !... așa cu roate ?

și eu râsul ei nebulatec, care era deslănțirea unei vieți active, dar multe în ea privea convențiile mondene, d-na de Luzay luă pe după gât pe pfețenă-ei și o mai sărută de câteva ori, cu o suta săgeară.

Vicontesa de Luzay era înaltă ca și prietena ei, cu pântecule cam pronunțat, dar de rigoare ca să fie proclamată o femeie frumoasă. În afară de ea, tot așa precum prietena ei Jeanne, mai zveltă, ca ea, era la Paris. Chipul ei rotund, plin, totdeauna aprins colorat, înălțimea prin puterea lui senină. Trei zbârcituri de fierare parte a frunții în prelungirea pleoapelor, se săpaseră acolo, probabil de pe vremea obiceiului de a clipi din ochi spre a putea vedea departe în livezi sau câmpii, vitole sau muncitorii pe cari trebuia să-i supravegheze. Soarele îi așternuse împrejurul gâtului o cravată ceva mai închisă ca pielea, care nu sta de loc rău gâtului ei robust și bine turnat. Măinile foarte frumoase ea formă, nu păreau în întregime lipsite de mânăși chiar atunci când nu le avea în mână, din cauza brunului ce le imprimase scarele. Năvăle în degete decât un inel, pe cel de cununie, iar dinaintele ei așteptau o noră într-un sertar din odaia ei de dormit.

Cu toată aparțința ei rustică, vicontesa semăna mai mult cu o proprietară bogată decât cu o arendăsoaică. Avea, ca și copilul ei, forță în grație.

Amintirile de rasă, de educație, obiceiul autorității, sentimentul unei franchețe care nu se temea de nimic și care mergea drept la țintă, un limbaj care se asprise fără să devină grosolan și care avea în îndrăzneala voioșiei lui un parfum din vremile de demult, cu spiritul refugiat în ochi ca un far liniștit dar gata să se însufletească în întuneric; totul se întrecea în ființa ei ca să-i dea o ori-

ginalitate încântătoare, față de distincția d-nei de Gremilly.

Cele două prietene de pension stau alături una de alta, ca altă dată în vremea recreațiilor dela școală și Jeanne își ținea mâna într-o Genevievei, iar aceasta privind-o îi răsuca iocile în degete. După o clipă de tăcere, pironind de o dată ochii asupra prietenei ei, d-na de Luzay îi zise arătându-i spre frumosul păr negru al parisienei :

— E culcarea adevărată ?
— Te asigur că da.
— Eu aș avea nevoie de pomada anunțată în ziare.. Uite-te, am peri albi cu nemiluita.

Avea dreptate, capul îi era mină bine. Jeanne se înfioră. Oglinda aceasta a tinereții ei era o amenințare, iar mulțumirea acestei femei ce începea să îmbătrânească, contemporana ei, era un început de căință. La ce-i-a slujit părul ei negru, dacă nu ca să grăbească brusc lărna, suprimând toamna? Când părul ei îndrăznet, va albi, nu va mai albi sub zăpada care face feciorelnice bătrânele creștete acoperind florile întârziate, ci va albi sub pulberea oaselor calcinate pe care o suflă moartea. Ea se gândea la aceasta, pe rând d-na de Luzay urma veselă :

— N'am să cumpăr cosmetic; preotul meu

mă găsește bine și așa; în doi ani de zile voi fi albită de natură ca străbunică-mea al cărei portret îl am în odaia mea de primă. Și totuși am o intenție de cochetărie... e vorba de talia mea... e de speriat cum mă 'ngraș, și nu-mi pasă că doar nu mai valdez, dar pentru robotit nu vreau să fiu grecaie.. La vârsta noastră, dacă e ridicul să faci cură de subțiat, e în schimb esențial și urgent să te menții la un volum cuvincios. Să-mi dai adresa cersetierei tale..

Jeanne râdea ca să răspundă la răs; dar toate nevinovățiile acestea erau crude; în toate ea simțea o nouă mușcătură.

(Va urma)

NOUILE PREMII FILATELICE
ALE
UNIVERSULUI LITERAR
Pe luna Februarie 1924
CUPON No. 3.

VIZITATI
Cinema „VLAICU”
RULEAZA:
Filmele cele mai frumoase și instructive